

3/4/83

DE SLECHTVALK.

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter: W. Janssen, Rechtestraat 26
Odiliapeel, tel. 04132-73625

Secretaris: J.-W. Hermans, Beukenlaan 22
Odiliapeel, tel. 04132-72777

Penningmeester: J. v. Dommelen, Willemstraat 7
Uden, tel. 04132-64430

Bestuursleden: H. Claasen & A. v. Dijk

Bank: Rabobank Uden 15.49.30.989
Gironummer bank 1096522

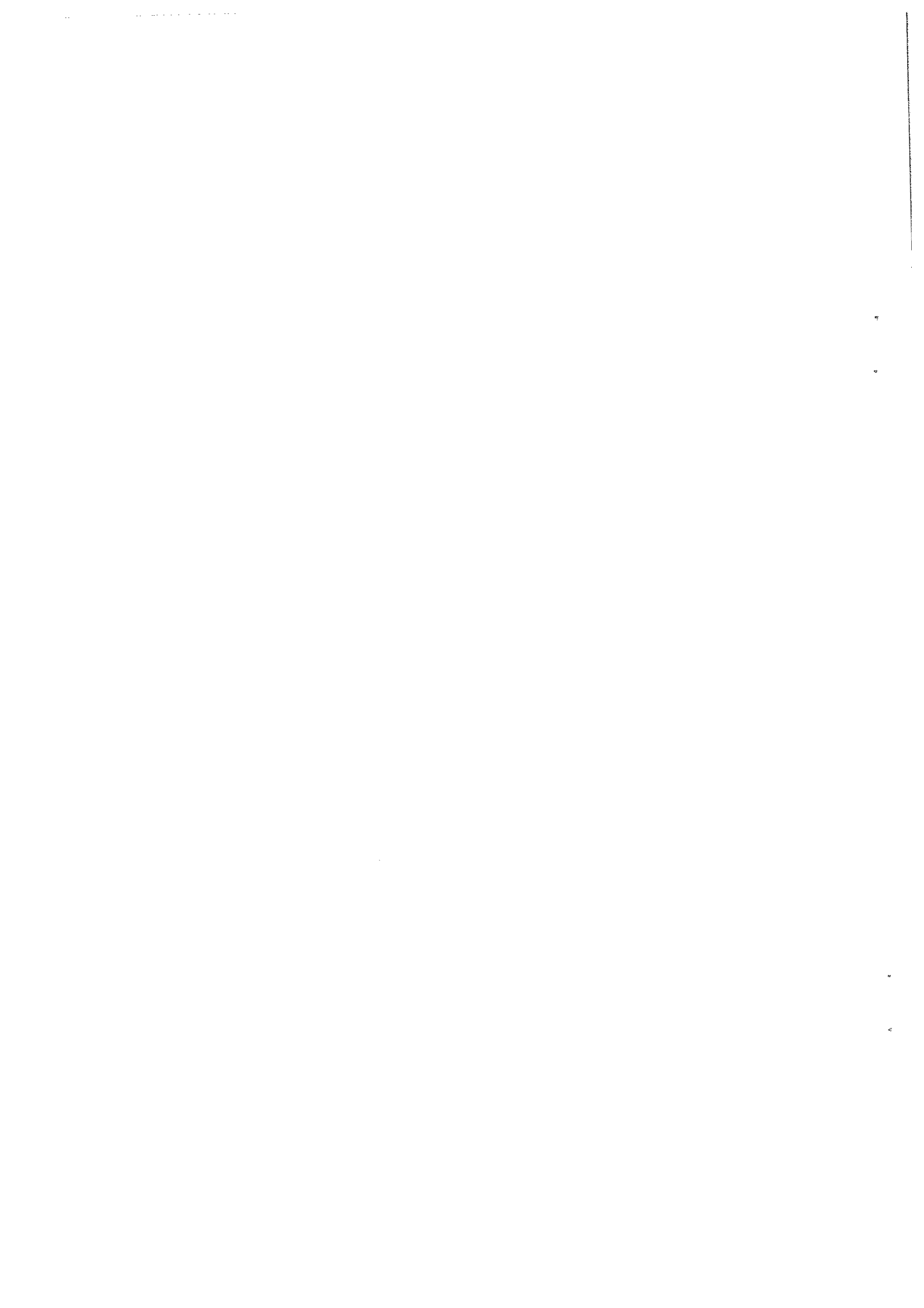
„DE SLECHTVALK“

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.
Redactie: J. v. Dommelen, J.-W. Hermans, M. Hoefnagels, H. de Jong & H. Willems

Copy voor het volgende nummer inleveren bij één van de redactieleden
voor 15 JANUARI 1984

NUMMER 3/4 1983

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming
voor hebben gegeven.

Inhoud:

Inhoud.	1
Mededelingen.	2
Ortolaan.	4
Taakgroepen.	6
Knotten.	8
Heggen en houtwallen.	10
De vogelcursus.	12
Kruisbekken in de Maashorst.	13
Het Markiezaat.	15
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?	17
De watersnip.	18
Wetenswaardigheden.	20
Waarnemingen.	20
Pleidooi voor "rovers"!!	22
Voor u gelezen.	24
Oeverzwaluwen.	26
Windkracht 11.	27
Kerkuilenoverleg	28
Wat koopt u bij de Vogelwacht?	32

CONTRIBUTIE.

Wij zouden het bijzonder op prijs stellen als ieder lid de contributie voor 1984 voor 31 december 1983 overmaakt.

Het is voor een nog kleine vereniging niet mogelijk om incassokaarten te laten drukken dat is te kostbaar, dus ook hierbij graag Uw medewerking. De contributie bedraagt f. 25,-- per jaar voor een lid, voor een tweede lid uit één gezin f.10,--.

Rabobank Uden nr. 15.49.30.989

Penningmeester J.M.J. van Dommelen

Vogelwacht Uden E.O., Willemstraat 7
5402 VL Uden.

Gironummer van de bank 1096522.

MEDEDELINGEN: van de redactie:

- Nieuw jasje -

Zoals u ziet is de Slechtvalk in een nieuw jasje gestoken. Het juveniele pakje is afgeworpen en heeft plaats gemaakt voor een volwassen kleed. Ook de redactieleden zijn fris en staan klaar voor het komende broedseizoen.

- Verschijningsdata -

De planning voor de verschijningsdata in 1984 is als volgt:

1e nummer	15 februari
2e nummer	15 mei
3e nummer	1 september
4e nummer	1 december

- Copy -

De Slechtvalk is niet alleen een blad van de redactie maar van de leden voor de leden. We verwachten dan ook volop medewerking. We denken daarbij aan verslagen van de taakgroepen, bijzondere waarnemingen, leuke belevenissen e.d. Denkt u daarbij aan de uiterste inleveringsdatum van de copy.

- Advertenties -

Zoals u ziet zijn in dit blad voor het eerst advertenties opgenomen, dit om de kosten van het blad enigszins te drukken.

We doen ons best om er een leuk blad van te maken en hopen dat het door iedereen goed wordt gelezen.

van het bestuur:

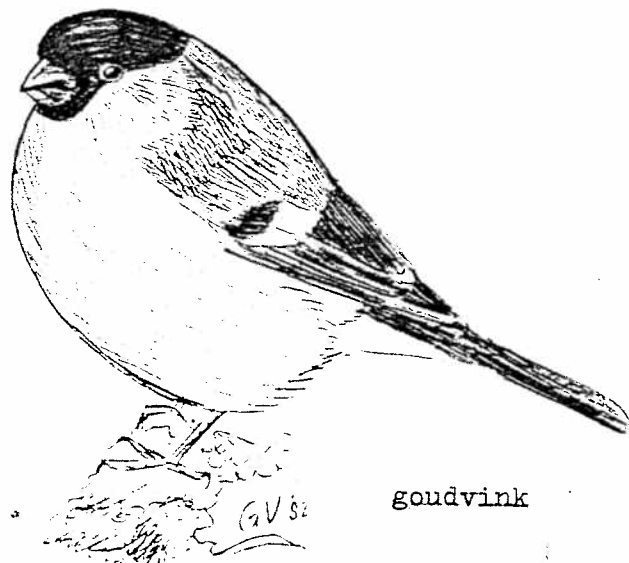
- Observatietoren -

Wij hebben reeds de bouwaanvraag bij de gemeente ingediend. Het wachten is nu op de bouwvergunning die over 4 tot 6 weken te verwachten is. In deze tussentijd kunnen we de zaken op een rij zetten. Er moet o.a. beton gestort worden, timmeren etc. Uw inzet is ook gewenst. We komen hier gauw op terug.

- Huisvesting -

Het bestuur is hard bezig om een geschikte ruimte voor de Vogelwacht te vinden. Waarschijnlijk hebben we iets gevonden, hierover hoort U in de toekomst meer.

Als we alleen al naar ons tentoonstellingsmateriaal kijken, hebben we een opslagruimte zeer hard nodig. Hopelijk vindt de gemeente Uden dat ook?

goudvink

- Nieuwe leden -

Het is verheugend te konstateren dat onze vereniging nog steeds groeit. De volgende nieuwe leden zijn te verwelkomen:
P. en J. van der Voort, Dorshout 8, Uden; tel. 63292
C. de Vocht, Boekweitstraat 14, Odiliapeel; tel. 73116
R. Vissers, Boekweitstraat 42, Odiliapeel; tel. 72944

- Afzegging lidmaatschap -

Wegens drukke werkzaamheden gaat H. Boekkooi ons als lid van de Vogelwacht verlaten.

- Inventarisatie Maashorst -

Alle waarnemingen die gedaan worden in de Maashorst zijn belangrijk voor de inventarisatie. Geef ze door aan Simon Koopmans, die heeft ook de speciaal hiervoor gemaakte inventarisatieformulieren. Er zijn een aantal voormiddagen gepland voor de inventarisatie, te weten:

29 DECEMBER, 15 JANUARI en 5 FEBRUARI

AANVANG: 9.00 uur

PLAATS: Bezoekerscentrum

Ook op andere dagen kunt u inventariseren, hoe meer waarnemingen, hoe beter. Het is de bedoeling dat we het hele Maashorstgebied in een aantal jaren inventariseren, werk genoeg dus.

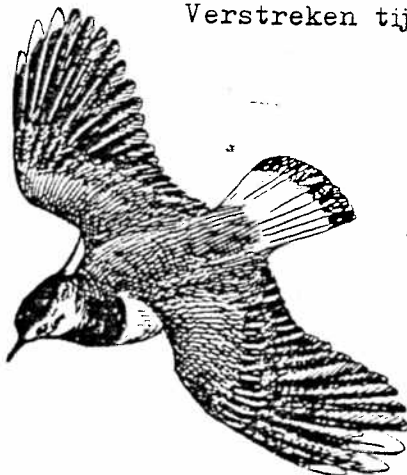
- Statuten, inschrijving -

Als u dit nummer ontvangt, heeft u reeds de statuten van onze vereniging ontvangen. Onze vereniging is ook al ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor 's-Hertogenbosch e.o. onder nummer V 217941.

- Ringmelding -

We kregen van Rian Vesters een zeer leuke ringwaarneming door, hieronder ziet u waar het over ging.

Ringnummer:	KAUNAS	T. 015886
Vogelsoort:	SPREEUW	
Geslacht:	Onbekend	
Leeftijd:	Eerste kalenderjaar	
Ringdatum:	12 07 1982	
Ringplaats:	Ventes Ragas, Shulite/ Litouwen	
	Europese Sovjetunie	
Vinddatum:	23 01 1983	
Vindplaats:	Volkel, Noord-Brabant	
Conditie:	Vers dood, verkeersslachtoffer	
Afstand:	1105 km	Verstreken tijd: 195 dagen

DE ORTOLAAN.

Het Mondiaal Alternatief (een ecologische vereniging) wil de Ortolaan in 1984 uitroepen tot "Vogel van het Jaar".

De ortolaan behoort tot de gorzenfamilie (emberiza), maar verschilt van deze door de combinatie van roze-isabelkleurige onderdelen en gele keel. Het mannetje heeft een licht olijfgroene kop en krop en lichtgele keel met olijfgroene baardstreep. Op korte afstand valt de smalle gele oogring en roze snavel te zien. De bovendelen zijn bruin/zwart gestreept. Het vrouwtje is lichter, minder groen en heeft kleine, donkere kropstreepjes.

In de 18^e, 19^e en het begin van de 20^e eeuw was deze soort in het zuiden en oosten van ons land een veel voorkomende vogel. Inmiddels is er in het voorkomen van ortolanen veel veranderd. De soort wordt momenteel in haar voorkomen ernstig bedreigd en als er geen tegenmaatregelen worden genomen zal de soort zeer spoedig voor Nederland en grote delen van West-Europa als "uitgestorven broedvogel" geboekt moeten worden.

Ortolanen kwamen (komen) in een bepaald type gebieden voor. Dat hangt samen met bijzondere eisen die de vogelsoort aan het levensmilieu stelt:

- droge hoge zandgronden (zogenaamde warme bodems)
- kleinschalige soortenrijke akkerbouwmilieu's
- het voorkomen van graancultures (met name die van rogge) in afwisseling met hakvruchtencultures en straatboombeplanting met name die van eiken

tekening Maarten Smit

Dit type, door de mens in onze streken geschapen, levensmilieu wordt ernstig bedreigd door de onder invloed van de EØ-landbouwpolitiek ingevoerde schaalvergroting, intensivering en industrialisatie van de landbouw. De afname van graancultuur en de toename van weidecultuur en samenhangende maisbouw betekent een zekere vernietiging van potentiële overlevingskansen van de ortolaan als soort.

Misschien wordt aan bovenstaande punten aandacht besteed nu de vogel uitgeroepen wordt tot vogel van het jaar.

Ook de situatie in de gemeente Uden is voor de ortolaan blijkbaar niet zo rooskleurig. Huub Willems heeft dit jaar wel een ortolaan in de Maashorst (Schaykse dreef, bijna tegen Schayk aan) gezien. Een mannetje

en wel op 23-4-1983. Dit is de enigste waarneming in de buurt, van de ortolaan, die wij hebben. Kijk er het komende jaar eens extra naar en laat het ons weten.

Literatuur

Jan-Willem Hermans.

Ortolanen, vogels die wij bijna waren vergeten. Pierre Maréchal.

Onlangs is een heel bijzonder boek verschenen. Het is namelijk geschreven door lezers van 't Vogelaartje!

Een paar jaar geleden heeft de redactie een opstelwedstrijd gehouden met als thema de Spreeuw. Heel wat jonge vogelaars hebben toen werkstukken opgestuurd waarin op de een of andere manier Spreeuwen centraal stonden. Ieder deed dat op zijn eigen manier: de één vertelde gewoon waarom Spreeuwen zulke leuke vogels zijn, de ander gaf een nauwkeurige beschrijving van het gedrag van de Spreeuw. Maar allemaal waren ze even enthousiast!

De toenmalige redacteur van 't Vogelaartje Hugh Gallacher heeft de leukste en beste inzendingen gebundeld en er een boek van gemaakt. De titel is „Het Spreeuwenboekje“. Er zijn 12 hoofdstukken, met titels als „Er zijn zwarte en roze Spreeuwen“, „Waarnemingen in de tuin“, „In de nesten“, Spreeuwen onderweg“ en „Tafelmanieren“. Eén van de schrijvers, Ronald van Kalmhout, heeft er 16 prachtige en soms heel grappige tekeningen bij vervaardigd.

f. 14,90

Het boek is te koop
bij de Vogelwacht.

Jan van Dommelen
Willemstraat 7
Uden.

Vogelplaten.

Hebt U toevallig nog oude kalenderplaten van vogels, of oude Lepelaars die niet meer gebruikt worden? Wij maken er leuke schilderijtjes van voor de verkoop. In te leveren bij Jan van Dommelen.

Taakgroepen.

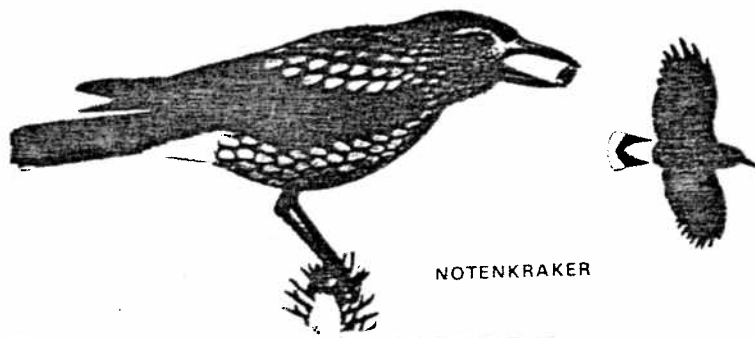
Hieronder volgt nog een keer de lijst van taakgroepen die er zijn binnen de Vogelwacht Uden. Daarachter zijn de namen + telefoonnummers vermeld van de coördinatoren van desbetreffende taakgroep. Coördinatoren zijn mensen die de activiteiten e.d. voorbereiden, maar dat wil niet zeggen dat deze mensen die alleen uitvoeren, integendeel ook uw inzet is hierbij gewenst. Voor de coördinatoren nog het volgende: Alle brieven die geschreven worden namens een taakgroep, moeten in het klad bij het secretariaat afgegeven worden, die zorgt dan voor de verdere verspreiding van de brieven (zodoende weet het bestuur wat er gaande is en zijn tevens alle brieven voorzien van ons eigen briefhoofd).

- 1) Waarnemingenarchief + inventarisatie
Hanne de Jong (50022), Simon Koopmans (62825) en John Hermans (72777).
Doel: verzamelen van gegevens en die in kaart brengen.
- 2) Wintervoeding
Pedro v.d. Acker (64774) en Wim Janssen (73625).
Doel: verzamelen van voeder en uitgeven wanneer dit nodig is.
- 3) Knotten
Jan Verhoeven (69381) en Harry Claasen (68362).
Doel: het bijhouden van knotwilgen, heggen en houtwallen.
- 4) Weidevogelbeheer
P. van der Voort (63292) en wie?
Doel: het beschermen van de weidevogels door o.a. nestbeschermers.
- 5) Redactie blad
Jan v. Dommelen (64430), Jan-Willem Hermans (72777), Huub Willems (66683), Hanne de Jong (50022) en Margreet Hoefnagels (63484)
Doel: het uitbrengen van een clubblad.
- 6) Krantenarchief
Martien v.d. Elzen (64850).
Doel: het aanleggen van een archief van krantenberichtjes e.d.
- 7) Tentoonstellingen
Gerard Caspers (-----), Martien v.d. Elzen (64850) en Jan v. Dommelen (64430).
Doel: het verzorgen van tentoonstellingen en stands.
- 8) Dia-archief
Gerard Caspers (-----), Gert Verwoert (68311) en Jan v. Dommelen (64430).
Doel: het aanleggen van een archief van de mooiste dia's.
- 9) Oeverzwaluwenbeheer
Patrick Janssen (72325), Wim Janssen (73625) en Jan-Willem Hermans (72777).
Doel: het aanbrengen en bijhouden van een oeverzwaluwenwand.

De volgende taakgroepen hebben een meer gesloten karakter. Zij zullen niet zozeer een beroep op u doen.

- 1) Clubblad e.d. rondbrengen
Uden: Jan Verhoeven (69381)
Volkel: Patrick Janssen (72325)
Odiliapeel: Jan-Willem Hermans (72777)
- 2) Publiciteit krant e.d.
Harry Claasen (68362) en Jan-Willem Hermans (72777).
- 3) Nestkasten
Wim Smits (65814), Harry Claasen (68362), Gert Verwoert (68311), Huub Willems (66683), Jan Verhoeven (69381), Pedro v.d. Acker (64774) en Jan v. Dommelen (64430).

- 4) Stootvogelinventarisatie
Wim Janssen (73625), Martien v.d. Elzen (64850), Jan Staal (63944),
Ad v. Dijk (66650) en Lambert v. Dijk (73641).
- 5) Controleur Vogelwet
Ad v. Dijk (66650), Chris v. Lieshout (72566) en Jan Staal (63944).
- 6) Vogelbeschermingsconsulent
Jan-Willem Hermans (72777).
- 7) Revalidatiecentrum
Jan Staal (63944).
- 8) Bestuur

Donateurwerving !

Op de Ledenvergadering van maandag 30 mei j.l. zijn we gezamenlijk overeengekomen om een donateurs werving op te zetten. Door alle aanwezigen is daar ja tegen gezegd. Elk lid van de vereniging zou trachten twee donateurs te vinden, om zo onze vereniging financieel te verstevigen. Voor de donateurs zou dan een dia of filmavond georganiseerd worden en tevens ontvangen zij eenmaal per jaar een samenvatting van de belangrijkste artikelen uit ons blad. Het minimum bedrag is gesteld op f. 15,-- per jaar.

WIJ REKENEN OOK HIERBIJ OP U ALLEN .

Geef namen en adressen door aan de penningmeester, deze regelt verder de betaling etc.

Het Bestuur.

KNOTTEN.

Behalve als boom met een doorgaande stam kunnen sommige loofhoutsoorten, zoals eik, berk, wilg, els, es. en linde ook als knotboom worden behandeld.

Om de boom in knotvorm te krijgen worden ze op 2 à 3 meter boven de grond afgezet dmv zagen of kappen. Hierop reageert de boom door de (tot dan) "slapende" ogen uit te laten groeien tot jonge twijgen ook wel als geheel pruik genoemd.

Deze twijgen werden in het verleden door de boeren van tijd tot tijd afgekapt als ze het hout nodig hadden, dus voor het gerief van deze mensen, vandaar de naam boerengeriefhout!!!. Dit kappen van het jonge lot was afhankelijk van de gebruiksdoeleinden en gebeurde in een cyclus van 5 jaar, dit was ook afhankelijk van de soort als mede van de ouderdom van de boom. Een oude uitgeholde boom kan n.l. niet zo'n zware 5 à 6 jarige takkenkrans meer dragen dan een nog jonge boom met ondiepe holten, waardoor deze nogal wat sterker in draagkracht is. Omdat we in onze omgeving het meest te maken hebben met de knot- of schietwilg (*salix alba*), zullen we ons tot deze soort beperken. Al vele eeuwen spelen de knotwilgen in ons cultuurlandschap een belangrijke rol.

Ze werden aangeplant op natte stukken die anders toch geen enkele waarde hadden, dus vooral natte lager gelegen poldergebieden en tussen de grote rivieren in, stukken die regelmatig onder water liepen en nog lopen, de uiterwaarden.

Vroeger zorgden de knotwilgen (hoogstamgrienden) in samenhang met de grondstoven (laagstamgrienden) voor een belangrijke houtleverantie. We onderscheiden 2 soorten griend n.l. hak- en snijgrienden.

- De knotwilgen leverden voornamelijk het z.g. hakhout dat gebruikt wordt voor schopstelen, schoffel- en hakstelen, bonenstaken en in gespleten toestand om hoepels van te maken. Verder worden 2 jarige takken voor rijshout gebruikt ten behoeve van waterwerken. Rijshout of wiepen zijn bossen samengebonden takken die in lengten variëren van zo'n 20 tot 50 meter samengebonden tot mat, deze wordt dan te water gelaten en dan verzwaard met grond, grint of basaltblokken tot zinken gebracht en dient dan ter versteviging van dijken of als basis van andere waterwerken.

- De laagstamgrienden leveren de snijgrienden, hiervan worden de twijgen of tenen gebruikt voor de mandenvlechterijen, palingfuiken, stoelematten e.d. De jonge twijgen van de knotwilgen kunnen voor dezelfde doeleinden gebruikt worden als de laagstamwilgen, wat ook gebeurt bij de Vogelwacht Uden e.o., hier worden n.l. stootvogelhorsten (nesten) van jong wilgenhout gemaakt, het eenjarige hout.

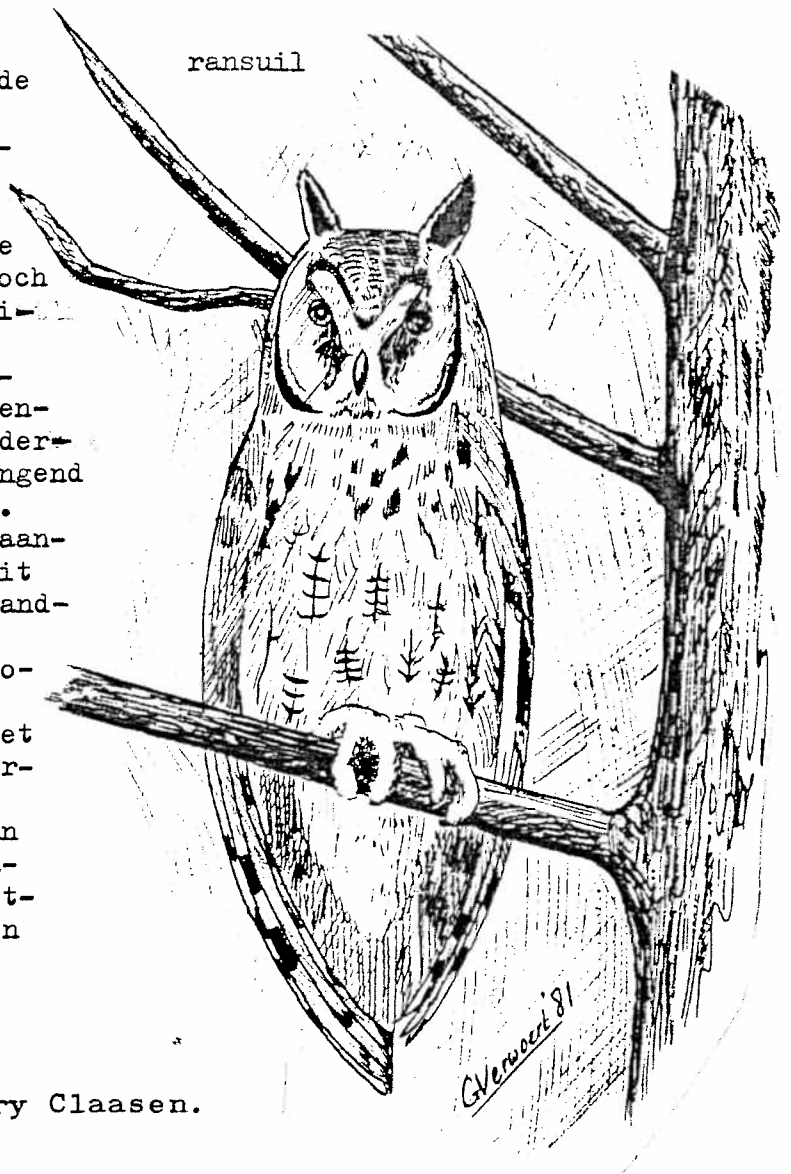

Onder jonge twijgen wordt verstaan, in het najaar gesneden de volgende herfst weer gesneden.

Door de gewijzigde landbouwmethoden, o.a. ontwateren van natte gebieden (ruilverkaveling) d.m.v. brede steriele sloten, komen de van v.n.l. vocht levende wilgen droog te staan en sterven af. Door het gebruik van andere materialen i.p.v. hout bijvoorbeeld plastic wasmanden e.d. is de knotwilgcultuur sterk achteruitgegaan, de onderhoudsachterstand is hier ook debet aan. Hierdoor is de zo karakteristieke Nederlandse boom, die zo indrukwekkend en landschapsbepalend is, op veel plaatsen vrijwel verdwenen of sterk verwaarloosd. Door houtvervangende materialen te gebruiken blijft het noodzakelijke onderhoud aan de knotwilgen achterwege wat voor vele vooral oude knobomen funest is. De door de vele jaren oude bomen waren danig uitgehold. En nu onderhoud gebrekkig of geheel niet gebeurd, worden de koppen topzwaar en scheuren af onder het gewicht van de te zware takken of breken zelfs geheel af. Dit houdt dan in dat er een complete leefgemeenschap als het ware mee ten gronde gaat. Het is n.l. niet alléén de wilg die ten gronde gaat, maar alle eventuele holbewoners zoals de steenuil, roodstaarten, roodborst, winterkoning en zelfs eenden die hierin broeden. Ook zoogdieren verliezen hun plaats zoals bunzing, wezel, muizen e.d. en de vele insecten die van de vele holten gebruik maken om, hetzij zich te verschuilen, voeden of voort te planten.

Dan zijn er nog de planten zoals de eikvaren, stinkende gouwe en de verschillende soorten mossen en korstmos- sen. Dit omdat die van dit voedselarme vermoldde hout afhankelijk zijn en omdat die zich thuis voelen in dit toch wel speciale leef- en groei- milieu. Om deze biologisch zeer uitgebalanceerde leef- milieu's te behouden en eventueel uit te breiden is onder- houd van de knotwilgen dringend gewenst, ja zelfs noodzaak. Dit geldt ook voor nieuwe aan- plant. Dit uiteraard ook uit natuurwetenschappelijk en land- schappelijke overwegingen. Graag willen we alle knobomen in de gemeente Uden op kaart zetten en zo nodig het noodzakelijke onderhoud hier- aan te verrichten. Weet U knobomen te staan neem dan contact op met de koördina- toren van de taakgroep knot- ten, te weten Harry Claasen of Jan Verhoeven.

ransuil

Harry Claasen.

HEGGEN EN HOUTWALLEN.

Onder heggen verstaat men meestal de functionele afscheidingen rondom tuinen en erfen, die v.n.l. bestaan uit ligustrum, taxus, berberis of andere glad geschoren afscheidingen.

De heggen en houtwallen die ik hier bedoel werden als perceelafscheiding gebruikt (in het verleden meer dan nu), om vooral landbouwgronden te omheinen en waren veel gevarieerder en natuurlijker van aanleg dan de hedendaagse heggen.

De functie was dan ook duidelijk anders dan van de geschoren heggen.

Op de eerste plaats vond er veel minder en onregelmatiger onderhoud plaats en gebeurde dit minder zorgvuldig. Oorspronkelijk werden deze heggen en houtwallen aangeplant als veekering, soms om het vee er binnen of soms om het vee er juist buiten te houden!

Bovendien waren ze van groot belang voor de grote hoeveelheid brandhout die deze heggen opleveren en voor het vele geriefhout dat men er uit kon gebruiken.

Vermoedelijk zijn deze afscheidingen indertijd met één geschikte houtsoort aangeplant zoals b.v. de elzen op lage natte gronden (in de Koolderd) en de eiken en meidoorns op de hogere zandgronden.

Door de jaren heen hebben de heggen een natuurlijkere gevarieerdheid gekregen door de aanvoer van hetzij zaden door wind of vogels of op andere manieren, van houtachtige gewassen die eveneens goed bestand zijn tegen snoeien of kappen. Waar voorheen alleen elzen waren geplant vindt men dan ook een grote variatie van planten zoals: bramen, hondsroos, gelderse roos, wilde rozen en essen, en klimmers als bosrank, hop, kamperfoelie en heggerank.

Deze smalle maar zich door het hele land slingerende en de daarbij alle natuurlijke landschappen bindende bossingels doen dienst als wijkplaats voor talloze planten en dieren.

De grote verscheidenheid aan planten, doordat hier zowel volop schaduw, half schaduw als zon aanwezig is, geeft ook weer mogelijkheden aan vele insecten om hier te kunnen leven.

Sommige komen alleen voor stuifmeel of nectar (bijen), anderen planten zich hier voort (vlinders) en leven als larve op deze planten (rupsen).

Door de grote hoeveelheid aan insecten voelen de insecteneters zoals spitsmuizen, egels en vele soorten vogels zich hier goed thuis.

Soorten als grasmus, winterkoning, heggemus, roodborst, mezen en zangvogels als vink, kneu, merel, en ook duiven zoals hout- en tortelduif zijn hier dan ook als broedvogel te vinden.

In de winter doen de doortrekkers zich hier tegoed aan de vele vruchten. Lijsterachtigen zoals kramsvogel, koperwiek en vele vinkachtige zoals groenling, keep en vink vinden hier dan voedsel en tevens een beschutte tijdelijke rustplaats om op kracht te komen om de trek te vervolgen.

Als veekering of houtleverancier hebben de heggen hun functie grotendeels verloren. Waar ze nog wel als afscheiding dienst doen, blijft onderhoud meestal achterwege omdat dit veel te kostbaar is. De ene boer waardeert heggen omdat ze vee of gewas beschermen of beschutting geven, maar de andere boer wil ze kwijt omdat ze zijn land verkleinen of voor zijn machinale grondbewerking in de weg staan.

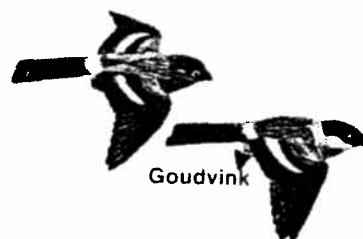
Vink

Putter

Roodborsttapuit

Goudvink

Hierdoor verdwijnen steeds meer heggen en houtwallen. Daarmee gaat weer iets verloren van de karakteristieke en landschappelijke verscheidenheid die ons landje zo aantrekkelijk maakt(e)!!

Tevens worden weer vele levensmogelijkheden voor flora en fauna danig verkleind. Enkele gemeenten en staatsbosbeheer zien gelukkig de noodzaak van het voortbestaan van deze heggen en houtwallen in. Dit, door een bijdrage te betalen aan de beheerders of vrijwilligersgroepen, die zich bezig houden met het achterstallig onderhoud, als tegemoetkoming in het onderhoud of gemaakte kosten.

Het blijft noodzaak om heggen en houtwallen als zodanig in stand te houden, en wat is logischer dan de kosten hiervan te laten dragen door iedereen die van de schoonheid en rijkdom kan genieten van zo'n schitterend heggelandschap !!!!

Harry Claasen.

7 & 28 JANUARI

HEGGEN AFZETTEN en KNOTTEN in KOOLDERD

Aanvang: 8.30 uur

Plaats: KOOLDERD

Inlichtingen: Harry Claasen, tel. 68362 of Jan Verhoeven, tel. 69381

DE VOGELCURSUS.

Zoals U waarschijnlijk reeds bekend is, is de nieuwe vogelcursus van start gegaan. Een cursus voor leden van de Vogelwacht, die gratis wordt gegeven.

De opzet van de cursus is enigszins anders dan vorig jaar. Een aantal vogels wordt groepsgewijs behandeld; naast de dia's en de geluidsband zal er dieper worden ingegaan op het biotoop en het gedrag van de betreffende vogels. Het geheel zal per cursusavond beknopt worden samengevat op een begeleidend stencil.

De cursus, die op dinsdagsavond wordt gegeven, bestaat uit 12 lesavonden. De cursus begint steeds om 20.00 uur in wordt gegeven in de Horst. Iedereen kan zich er nog bij aansluiten. De indeling van de cursus, "De Vogels Om Ons Heen", is als volgt:

<u>LES Nr. 1.:</u>
15 november 1983	"Het herkennen van Vogels."
Algemene informatie, waarop te letten om vogels te herkennen.
<u>LES Nr. 2.:</u>
13 december 1983	"Stootvogels."
Behandeld zullen worden: Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk en boomvalk.
<u>LES Nr. 3.:</u>
3 januari 1984	"Duiven."
Behandeld zullen worden: Houtduif, Holenduif, Turkse tortel en de Tortel.
<u>LES Nr. 4.:</u>
17 januari 1984	"Spechten."
Behandeld worden: Grote Bonte Specht, de Kleine Bonte Specht, Groene Specht, Zwarte Specht en de Draaihals.
<u>LES Nr. 5.:</u>
31 januari 1984	"Leeuweriken en Piepers."
Behandeld zullen worden: Kuifleeuwerik, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, Boompieper en de Graspieper.
<u>LES Nr. 6.:</u>
14 februari 1984	"De Kraaiachtigen."
Hierbij worden behandeld: Roek, Zwarte en Bonte Kraai, Kauw, Ekster en de Vlaamse Gaai.
<u>LES Nr. 7.:</u>
28 februari 1984	"Zangers."
Behandeld worden: Zwartkop, Tuinfluiter, Spotvogel, Grasmus en de Braamsluiper.
<u>LES Nr. 8.:</u>
13 maart 1984	"Lijsters."
Hierbij worden behandeld: Zanglijster, Grote Lijster, Merel. Tevens worden er behandeld de Spreeuw en de Wielewaal.

LES Nr. 9.:

27 maart 1984

"Uilen."

Behandeld worden: Ransuil, Steenuil, Kerkuil, Bosuil en Velduil.

LES Nr. 10.:

10 april 1984

"Mezen."

Behandeld worden: Koolmees, Pimpelmees, Zwarte Mees, Matkop, Glanskop, Kuifmees, Staartmees.

LES Nr. 11.:

24 april 1984

"Vinken."

Hierbij worden behandeld: Vink, Kneu, Goudvink, Putter, Groenling en Sijs.

LES Nr. 12.:

8 mei 1984

"Gorzen."

Behandeld worden daarbij: Grauwe Gors, Geelgors, Rietgors en de Ortolaan.

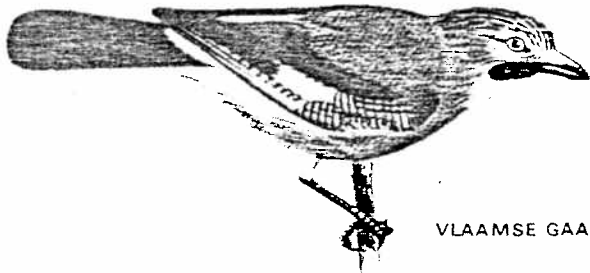
Deze avonden zullen aangevuld worden met de nodige nog nader af te spreken excursies.

De Cursusleiding.

Jan-Willem Hermans

Wim Janssen

Jan van Dommelen

VLAAMSE GAAI

Kruisbekken in de Maashorst.

Op 13-11-1983 omstreeks 10.00 uur zagen enkele leden van de Vogelwacht 4 kruisbekken (*Loxia curvirostra*). Drie ♂ en één ♀ zaten in de toppen van de lariksen en waren goed te bekijken. Na ca. 5 minuten vlogen ze weer op. We zagen ze tussen de vijverweg en de grensweg bij de vijver. Het mannetje is rood of oranjerood, terwijl het wijfje groen van kleur is. Ze hebben een opvallend gekruiste snavel. Met deze snavel kan de kruisbek gemakkelijk de zaden uit b.v. sparrekegels halen. Maar ook de kegels van dennen en lariksen smaadt deze vogel niet.

De kruisbek staat te boek als een invasie-vogel. Vele soorten naaldbomen hebben een wisselende zaadvorming. Het ene jaar produceert de boom veel dennekegels terwijl b.v. het andere jaar nauwelijks dennekegels aan de boom staan. In een jaar met een rijke oogst heeft de kruisbek veel nakomelingen. Zou het jaar daarop de oogst tegenvallen dan kunnen er twee dingen gebeuren, of de jongere vogels sterven of ze gaan zwerven. Bij de kruisbek is dit laatste het geval. Andere invasievogels zijn: sijs (waarvan er dit jaar al erg veel zijn waargenomen, dit in tegenstelling tot vorig jaar), barmsijs, keep, haakbek, koperwiek en pestvogel (kleine invasie in 1982).

kruisbekken

Toch is er bij deze waarneming misschien iets anders aan de hand. Meestal vinden de invasies van kruisbekken plaats in de zomer (het begint in juni en bereikt zijn hoogtepunt in juli en augustus). In de periode daarna verdwijnen de meeste vogels weer. De vogels beginnen al erg vroeg te broeden, meestal in februari-maart. Waarnemingen in november zijn dus blijvers die misschien wel in het vroege voorjaar gaan broeden. Vooral op de Veluwe (een gebied waar de Maashorst een klein beetje mee te vergelijken is) bevinden zich al jaren een standvastige broedpopulatie. Van 1973 tot 1978 (de jaren waarin het SOVON-project van Nederlandse broedvogels zich afspeelde) werden maar liefst 25 à 75 broedgevallen waargenomen. Kenners beweren dat de kruisbek standvogel in Nederland aan het worden is, iets wat zich in Engeland al heeft afgespeeld. Opletten is in dit geval gewenst.

Jan- Willem Hermans.

Literatuur

Teixeira R.M. et al. 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. De Lange van Leer, Deventer, pp.381 en 382.

N.b. er zijn nadat ik dit verhaal geschreven heb, nog enkele kruisbekken gezien en wel op 4-12-'83 1 kruisbek in de buurt van de grensweg en 5 kruisbekken in de buurt van de zeelandse uitkijktoren.

HET MARKIEZAAT.

Op zaterdag 1 oktober vertrokken we met 8 man (wat eigenlijk veel te weinig is) richting Bergen op Zoom, alwaar we ons begaven naar het huis van Klaas Koopmans dat zich midden in de bossen van het reservaat Zoomland bevindt.

Nadat we bij Klaas een kop koffie hadden gedronken sloten zich drie man van de plaatselijke vogelwerkgroep bij ons aan en begaven we ons naar het Markiezaat.

Eertijds hoorde dit gebied bij de Oosterschelde, maar door de aanleg van de Markiezaatsdam wordt het langzaam een zoetwatergebied. In de toekomst zou dit gebied zich gaan ontwikkelen zoals de Oostvaardersplassen, maar omdat het gebied veel groter is als de Oostvaardersplassen beloofde het gebied iets unieks in West-Europa te worden, waar mogelijk een soort als de zeearend zou kunnen broeden. Maar, zoals zo dikwijls staat de natuur achteraan bij politieke partijen e.d. Inmiddels is besloten dat 1/4 gedeelte van het gebied wordt opgespoten. Op dit opgespoten land moeten woningen komen zodat de rust in het gebied danig gestoord wordt.

Maar desalniettemin valt er toch veel te zien. Op een stuk opgespoten

land zagen we vele blauwe reigers en in het water erachter veel steltloper- en eendensorten. Ook zaten er vele aalscholvers.

Van de eendensorten was de smient wel het talrijkst vertegenwoordigd.

Het mannetje valt in de vlucht al van veraf sterk op door de grote witte schoudervlekken en de lichte vlek op de kop. Ook het fluiten van deze eend is kenmerkend waaraan hij de bijnaam fluiteend te danken heeft. Andere eenden die we zagen waren de tafeleend, de slobeend, de pijlstaart, de bergeend en de middelste en grote zaagbek.

Deze laatste twee soorten zaten ver op het water maar met behulp van de telescopen van mij en Jan zagen we ze toch nog redelijk. Van de steltloper-

soorten zijn de scholekster en de bonte strandloper het talrijkst. Bij de bonte strandlopers was de rui in volle gang waardoor je sommige exemplaren gemakkelijk kon herkennen aan de zwarte vlek op de buik. De exemplaren die echter al in het winterkleed waren zijn bijzonder moeilijk te onderscheiden van kleine strandlopers en krombekstrandlopers. Bonte strandlopers zijn te onderscheiden van kleine strandlopers aan hun iets omlaag lopende snavel die bovendien ook iets langer is en de bonte strandloper heeft een lichtgestreepte borst. De bonte strandloper is van de krombekstrandloper te onderscheiden aan de witte stuit die de krombekstrandloper wel heeft en de bonte strandloper niet.

Ook zie je tussen de vele vogels zilver- en goudplevieren waarvan de zilverplevieren het meest talrijkst is. In de vlucht zijn deze twee soorten gemakkelijk te onderscheiden omdat de zilverplevieren een zwarte vlek onder de oksels hebben die de goudplevieren missen (z van zwart en g van geen). Andere pleviersoorten die we tegenkwamen waren de kleine razendvlugge bontbekplevieren en kleine plevieren.

blauwe reiger

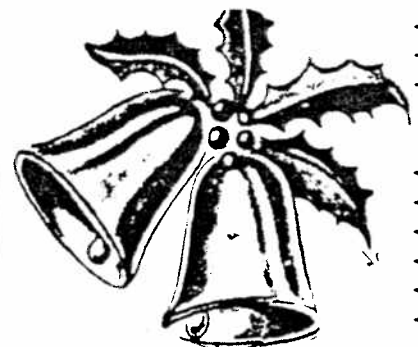
Teruglopend naar de wagens zagen we een geplukte duif op het zand liggen. wat duidde op de aanwezigheid van een slechtvalk. Bij de wagens aangekomen vertrokken we weer naar Klaas om een kopje koffie te drinken (hiervoor nog bedankt Klaas). Na het kopje koffie besloten we om naar St. Philipsland te rijden om daar ook nog wat te vogelen. Hier zagen we veel vogels die we ook al in het Markiezaat gezien hadden, zoals bonte strandlopers, tureluurs, scholeksters en smienten. Tussen deze steltlopersoorten merkten we nog een rosse grutto op die te onderscheiden is van de grutto aan de iets opgebogen snavel en de gestreepte staart, die bij de grutto zwart gebandeerd is. Een steltlopersoort die we op het Markiezaat nog niet gezien hadden, maar die we hier zagen was de groenpootruiter. Het "tulu" van deze vogel lijkt sprekend op de roep van de tureluur, maar is hiervan te herkennen aan de opvallende groene poten en de lichte kop.

Niet te vergeten om te noemen zijn de rotganzen die in de vlucht een duidelijk hoorbaar "rrottrrott" laten horen waaraan ze hun niet zo rooskleurige naam hebben te danken. Deze ganzen zijn, op de hier broedende grauwe ganzen na, de eerste hier komende ganzen en de laatst vertrekkende. Tot in mei kun je ze hier nog zien. Inmiddels was het al drie uur geweest waarna we hebben besloten om huiswaarts te rijden. Zo hadden we weer een mooie en leerzame dag achter de rug wat tevens een goede training was voor de reis naar Schiermonnikoog.

John Hermans.

FINNE FEESTDAGEN EN EEN GELUKKIG NIEUWJAAR

Iedereen wensen wij een voorspoedig 1984 toe, voor u en uw gezins- en familieleden. Mag 1984 U allen in de eerste plaats gezondheid brengen.

Het Bestuur.

WAT DOET VOGELWACHT UDEN E.O. ?

Als we de lijst van activiteiten die door de Vogelwacht worden ondernomen nader bekijken, dan zien we dat er erg veel werk verzet wordt. Erg veel tijd zit er in al die klusjes, die toch nodig zijn om een vereniging goed te laten draaien. Erg veel tijd om de doelstelling van de Vogelwacht te verwezenlijken. Naast veel tijd kost het ook veel inzet van alle leden, die met hart en ziel zich geven aan de Vogelwacht.

Helaas komt het vaak op slechts een paar leden neer. Het zijn heel vaak dezelfde mensen, die je steeds weer bij een activiteit ziet verschijnen.

Kunnen we daar met z'n allen niet iets aan doen ?

Natuurlijk kunnen we daar iets aan doen, we kunnen de lasten voor elkaar verlichten door ook mee te werken.

Bekijk de lijsten van de taken die er liggen en de namen van de diverse coördinatoren die de verschillende taken behartigen, dus niet alleen doen. Geef je op voor een of meer taken en werk mee.

Meld je aan, als er een oproep wordt gedaan voor medewerking aan een of ander karwei, zoals het knotten, de oeverzwaluwewand, de uitkijktoren, het maken van nestkasten, het opbouwen voor tentoonstellingen, het dienst draaien op die tentoonstellingen, het meewerken bij de inventarisaties, het mede begeleiden van excursies etc. etc. etc. werk genoeg.

Wij hopen dan ook op iedereen te mogen rekenen als er weer iets gedaan moet worden. Zodat we terecht mogen zeggen we hebben 'n zeer actieve vereniging, met uitsluitend actieve leden waarop we ten alle tijden een beroep kunnen doen.

Leest U steeds goed alle publicaties en ook dit blad, zodat U op de hoogte blijft van alle activiteiten en meldt U af als U om een of andere reden een keer niet kunt.

Bezoekt vooral ook de ledenvergaderingen.

Bedankt, zo maken we er samen iets van.

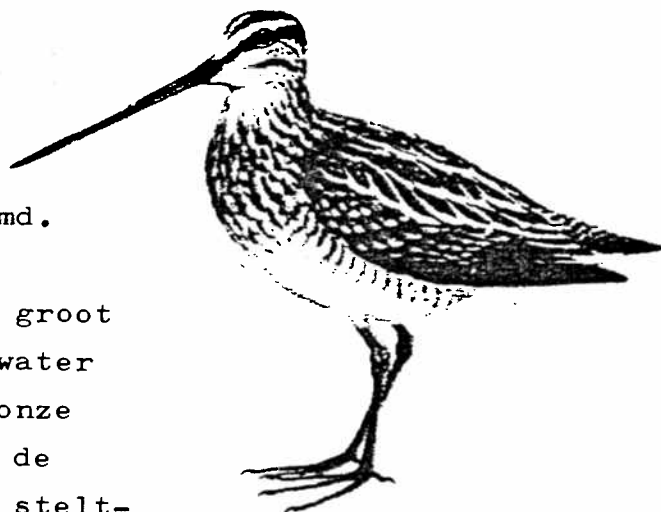
Jan van Dommelen.

WAT DOET U ?

DE WATERSNIP.

(*Gallinago gallinago*)

In Friesland Hemelgeit genoemd.

Het verschijnen van een vrij groot aantal watersnippen bij het water achter de Bentley , een van onze leden telde er liefst 27, is de aanleiding om iets over deze steltlopers te vertellen.

De watersnip is in grootte vergelijkbaar met bijvoorbeeld de grote lijster, het is een schuwe bruinachtige moerasvogel. Je zult hem dan ook moeilijk van dichtbij kunnen observeren. Opvallend is zijn lange rechte snavel, zijn korte staart en zijn in lengterichting gestreepte kruin, keel en bovendelen. De lange snavel gaat bij het voedsel zoeken recht omlaag in de grond en maakt dan schaarbewegingen.

In het heel eenvoudige nest op de grond legt het vrouwtje 4 eieren die ook door het vrouwtje 20 dagen worden bebroed. In de vlucht is de lange slanke snavel schuin naar beneden gericht.

Tijdens de baltsvluchten brengt de watersnip een krachtig, fibrerend, blattend geluid voort door het tegen elkaar trillen van de stevige buitenste staart-

pennen. Zij wordt daarom in Friesland Hemelgeit genoemd.

Het aantal broedvogels in Nederland loopt de laatste jaren erg terug, wat niet zo verwonderlijk is als men bedenkt dat elke vogel, dus ook de watersnip, sterk afhankelijk is van 't beschikbare biotoop. Voor de watersnip is dat, moerasgebied, natte weilanden, natte duinpannen etc. etc. en aan dit soort biotopen wordt Nederland steeds minder rijk.

Uit een onderzoek van de K.N.N.V. afdeling Eindhoven, gehouden op de Strabrechtse heide tussen 1968 en 1980 bleken er in de periode 1968-1970 nog 9 broedparen voor te komen.

In de onderzoeksperioden 1971-1973 en 1978-1980 bleek de watersnip als broedvogel helemaal verdwenen te zijn.

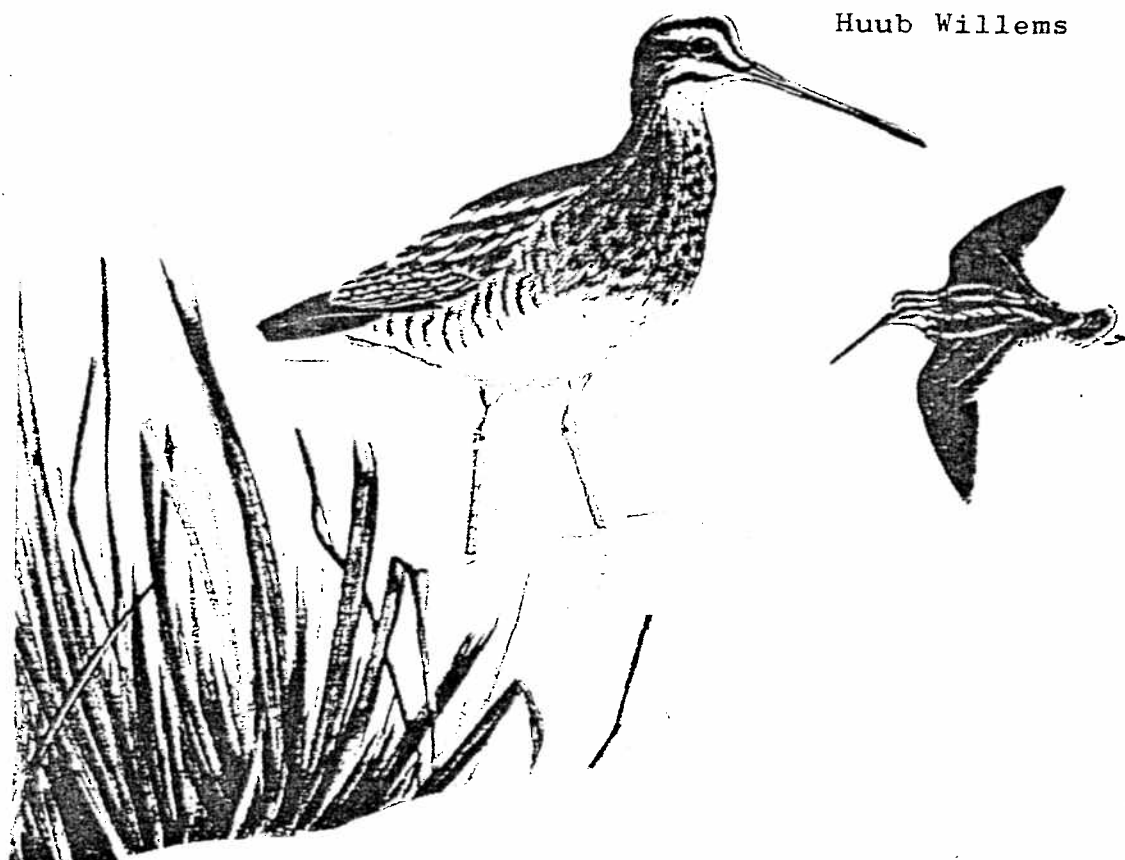
In dit onderzoek worden als mogelijk oorzaken genoemd; de toenemende begroeiing, verdroging en verlanding, maar ook de versterking door recreatie.

Als natuurlijke bescherming tegen stootvogels vliegt een watersnip zigzaggend op. Jammer dat juist deze karakteristieke vlucht hem een extra vijand heeft bezorgd namelijk de mens of beter gezegd de jager.

Pogingen van Natuur- en Vogelbeschermers om de watersnip beschermd te krijgen zijn op niets uitgelopen.

Het aantal afgeschoten vogels valt mee zegt men.....

Huub Willems

NOTEERT U !!

*ALGEMENE
LEDENVERGADERING.*

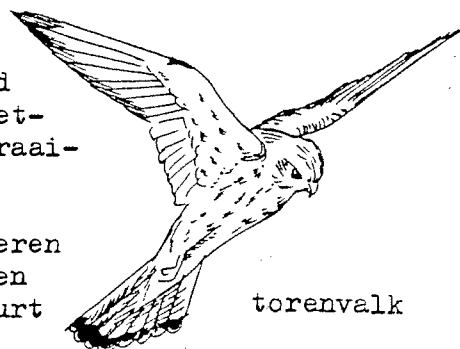
DONDERDAG 26 JANUARI 1984

Wetenwaardigheden !!

Enkele leuke puntjes van de lezing gehouden door Jan v. Diermen op 10 november 1983.

WIST U DAT:

- De schaaldikte van het ei van de sperwer in 1940 gemiddeld 1,4 mm bedroeg. Dat de dikte in de jaren zestig enorm afnam t.g.v. pesticiden. De laatste jaren de dikte weer toeneemt en nu ca. 1,1 mm is.
- De boomvalk en torenvalk donkere (bruine) eieren hebben. Hun nesten zitten vaak hoog in de bomen en zijn niet zo goed afgeschermd door bladeren, daardoor hebben de eieren ietwat een schutkleur om beroving door b.v. kraaiachtigen te voorkomen.
- De sperwer en havik vrij licht gekleurde eieren hebben doordat hun nest goed verborgen is en deze vogels vrijwel konstant op of in de buurt van het nest zijn.
- De sperwer en havik elk jaar al hun veren ruien, terwijl b.v. de buizerd verschillende pennen enkele jaren houdt.
- De sperwer weinig sporen nalaat op de geplukte veren van zijn slachtoffers dit in tegenstelling tot de veren die door een havik geplukt zijn. Daarbij is een duidelijke knik in de schacht te zien.
- Op het nest van sperwer en boomvalk aan het geluid dat de jongen voortbrengen te horen is of het een mannetje of vrouwtje is. Het mannetje produceert een hoger geluid dan het vrouwtje.
- Stootvogels hun gele iris te danken hebben aan het eten van bepaalde soorten kevers. Schijnbaar zitten daar stoffen in die de gele iris veroorzaken.

torenvalk

WAARNEMINGEN.

SOORT:	GEBIED:	DATUM:	AANTAL:	GESLACHT:
Grote Lijster	45-47 D4	1 dec.	2	
Staartmees	45-47 D4	1 dec.	10	
Keep	45-37 F1	2 dec.	1	
Grote bonte specht	45-37 F2	2 dec.	1	
Torenvalk	45-36 F10	2 dec.	1	
Matkopmees	45-37 G2	2 dec.	10	
Kramsvogel	45-47 D5	16 nov.	15	
Buizerd	45-47 D5	30 okt.	1	

Rode Wouw	45-47 D5	12 nov.	1	
Roodborsttapuit	45-47 A5	7 okt.	1	m.
Patrijs	45-47 A8	1 dec.	9	
Ransuil	45-47 D7	1 dec.	3	
Tafeleend	45-47 D5	27 okt.	2	m + vr.
Houtsnip	Odiliapeel	29 okt.	1	
Grauwe Gans	Odiliapeel	29 okt.	92	
Wulp	Odiliapeel	29 okt.	4	2 m + 2 vr.
Vuurgoudhaantje	45-48 I1	2 okt.	2	m
Watersnip	45-47 F5	29 sept.	30	
Tapuit	45-48 H1	23 sept.	2	
Blauwe Reiger	45-47 F5	29 sept.	1	
Havik	45-47 D4	15 sept.	1	vr.
Zwarte Roodstaart	45-47 F5	24 sept.	1	m.
Goudhaantje	45-47 D4	25 okt.	1	vr.
Kneu	45-47 F5	24 sept.	35	m + vr.
Krakeend	45-47 D5	27 okt.	1	vr.
Goudvink	45-47 D7	14 nov.	4	
Kruisbek	45-37 G2	13 nov.	4	
Roek	45-47 D8	14 nov.	30	
Geelgors	45-47 D7	14 nov.	4	
Bonte Kraai	45-47 D8	14 nov.	1	
Fuut	45-47 D7	14 nov.	1	
Koperwiek	45-47 D5	1 dec.	6	
Groenling	45-47 D4	1 dec.	10	
Sijs	45-47 D4	1 dec.	15	

Dit is een greep uit de waarnemingen in de maanden september, oktober, november en december.

Geef steeds AL uw waarnemingen door aan S.Koopmans, Brandenburgstraat 5 te Uden. Maak daarbij gebruik van de in omloop zijnde waarnemingskaartjes. Dus niet alleen de bijzondere waarnemingen.

PLEIDOOI VOOR "ROVERS" !!

"Alle mogelijke slechte dingen worden van de ekster verteld: hij is vals, wreed, diefachtig en rooft de hele zomer lang eieren en jonge vogels" (Jac.P.Thijse 1904).

Ook de zwarte kraai heeft in de volksmond geen beste naam; zijn verschijning wordt bijgelovig als een ongunstig voorteken opgevat. Het feit dat doodgravers ook wel "kraaien" genoemd worden zegt in dit opzicht genoeg. Een vraatzuchtige rover, die nog altijd op de lijst van 'schadelijke' vogels staat. Terwijl ook de diefachtige, stiekeme en sluwe vlaamse gaai er ook al niet beter vanaf komt.

De wandaden die vlaamse gaaien, eksters en kraaien zouden plegen ten opzichte van andere vogelsoorten hoort men ook nu nog steeds algemeen verkondigen, zowel door jagers en boeren als door enkele natuurbeschermers. Als gevolg daarvan worden zo overal in ons land nog flink achter de broek gezeten, vooral in het broedseizoen.

Door kritische faunabeheerders worden bij de bestrijding van deze vogels veel kanttekeningen geplaatst. In de eerste plaats wordt er aan getwijfeld of de hetze die tegen deze vogels wordt gevoerd wel terecht is.

Gelukkig worden er tegenwoordig serieuze onderzoeken ingesteld naar het gedrag en voedsel van deze bijzonder interessante vogels. Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) is bij deze controversie betrokken geraakt en heeft een literatuurstudie laten uitvoeren naar de rol die kraaiachtigen (eksters, kraaien, kauwen, roeken, vlaamse gaaien) spelen bij de regulatie van vogels en zoogdieren (Brugge 1974).

Op grond van theoretische overwegingen en de resultaten van merendeels buitenlandse onderzoekingen kwam Brugge tot de voorlopige conclusie, dat die rol waarschijnlijk van geringe betekenis is. Als gevolg van deze literatuurstudie is Arie Spaans in 1978 met een onderzoek begonnen naar de rol die kraaien en eksters, de twee soorten waarover veel wordt geklaagd, spelen in de verschillende levensgemeenschappen.

Door Sandra Rodenburg en Jaap de Wolf is in 1979 een onderzoek verricht naar het voedsel van jonge eksters.

W.D. Denneman onderzocht in 1979-1980 de voedselkeuze van de ekster.

De conclusie uit deze onderzoeken is dat het voedsel van de eeksters en kraaien voornamelijk bestaat uit insecten (70%), dan veel plantaardig materiaal en kadavers en ook wel jonge vogeltjes en eieren. (7%). Voor de vlaamse gaai bestaat het hoofdbestand-
 deel van z'n voedsel uit beukennotjes, eikels en andere noten, ook wel fruit, erwten en bonen.

Dit in an- en in en ook van 'n zoe- Op ba- de dus-

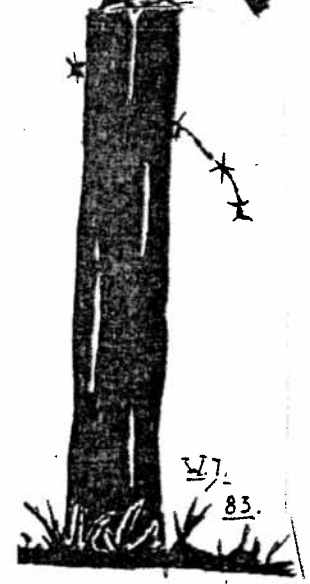
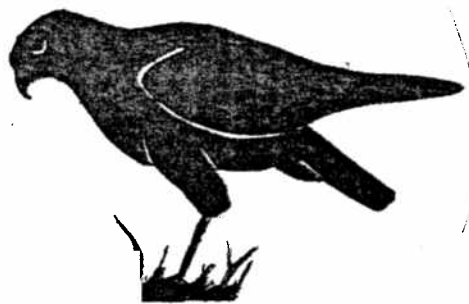
komt overeen met de resultaten van onderzoeken in andere landen; Engeland (Owen 1956, Holyoak 1968) Rusland (Bohac 1967, Csiki 1919, Eigilis 1964), met de literatuurstudie naar de resultaten van zestal onderzoeken door buitenlandse onderzoekers. (Brugge 1974).

Van al deze onderzoekingen is het zeer de vraag of het "roven" van deze vogels op 'n danig niveau liggen, dat er sprake is van 'n wezenlijke invloed op de broedvogelstand, nog afgezien van het feit of de soort bedreigd wordt.

Zeker is dat deze vogels, de nuttige vuilnismannen zijn, die afval en dode dieren opruimen en insectenplagen voorkomen. En ook dit, meer kraaiachtige dan ook meer haviken en bosuilen.

De Natuur regelt zelf.

Jan van Dommelen.

Voor U gelezen.....

Dit jaar zijn al meer dan honderd gevallen van roofvogelvervolging geconstateerd. Dat staat in een voorlopig onderzoeksrapport van de Centraal Diergeneeskundig Instituut in Lelystad. In een gezamenlijk persbericht van de Vereniging tot Bescherming van Vogels en de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging wordt de vrees uitgesproken, dat het werkelijke aantal veel hoger ligt.

„OM MOEDELOOS VAN TE WORDEN”

Door jagers en preparateurs

Veel jacht op roofvogels

(Van een onzer verslaggevers)

DEN BOSCH - De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels maakt zich grote zorgen over de toenemende jacht op haviken en buizerds. Op grote schaal worden deze beschermde roofvogels vergiftigd en afgeschoten.

Niet alleen preparateurs zouden belang hebben bij het doden van de beschermde roofvogels. Volgens de Vogelbescherming moeten de hoofdschuldigen worden gezocht in de jagerswereld. Met name in de gebieden waar fazanten worden uitgezet, zijn veel nesten verstoord of dode roofvogels gevonden.

Ook in Uden nesten roofvogels vernield

UDEN - Na de ontdekking van de vernieling van twee roofvogel-nesten het afgelopen weekend in de Odiliapeelse bossen, zijn de leden van Vogelwacht Uden alle hen bekende roofvogel-nesten op de Maashorst gaan controleren. Daarbij is gebleken dat vier van de vijf havikenesten of -horsten zoals de vogelwachters ze noemen, zijn uitgehaald of vernield.

(Van een onzer verslaggevers)

AMERSFOORT/ZEIST - Terwijl het broedseizoen nog niet voorbij is, zijn er al meer dan honderd gevallen vastgesteld van roofvogelvervolging. De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, die dit hebben vastgesteld, geloven dat het werkelijke aantal veel hoger ligt.

Vergiftiging

Wat opvalt in het rapport van het Centraal Diergeneeskundig Instituut in Lelystad, waar gevallen van roofvogelvervolging werden onderzocht, is dat vooral buizerds het slachtoffer werden van vergiftiging. Bij haviken zoals in de 7 gemelde gevallen in Brabant ging het vooral om nestverstoringen.

„Voor de jagers vinden dat de stand van de haviken te groot is. Er schijnen zelfs door jagers al afschotvergunningen te worden aangevraagd. Als er een muizenplaag is, die door de torenvalk wordt bestreden, dan roept iedereen hoi-hoi-hoi. Als er kunstmatig fazanten worden gefokt, die als halftamme vogels worden uitgezet en er wordt er eens een door een havik gepakt, dan schreeuwt iedereen.

„Vogelbescherming” acht het niet uitgesloten dat jagers en jachtopzieners in veel gevallen verantwoordelijk zijn voor de vervolging. De Jagersvereniging geeft dat toe, maar wijst erop dat ook andere groeperingen schuldig kunnen zijn, zoals duivenhouders, pluimveehouders, eendenfokkers en preparateurs.

Het Brabantse revalidatiecentrum voor roofvogels van de roofvogelwerkgroep is gevestigd in Kasteren. Ger van de Oetelaar woont in een loonwerkersboerderij uit het Brabantse beginvan-de-eeuw. In samenwerking met gediplomeerde dierenartsen in de omgeving geneest hij roofvogels. Van de Oetelaar heeft daarover alles zelf aangeleerd. Geen school, geen cursus kan hem bijbrengen wat hij nu over roofvogels weet.

Roofvogels vallen vooral ten prooi aan jagers

Van onze verslaggever

UTRECHT - De Stichting Natuur en Milieu beschuldigt jagers en jachtopzieners ervan roofvogels uit te roeien. Bij de vogelbescherming kwamen vorig jaar ruim honderd meldingen binnen van opzettelijke vervolging van buizerds en haviken. In de eerste helft van dit jaar volgden nog eens honderd meldingen. Roofvogels zijn beschermde dieren op grond van de wet.

Het Centraal Diergeneeskundig Instituut heeft vastgesteld dat de vogels, voornamelijk buizerds, vaak zijn vergiftigd met in rattengif gedrenkt aas. Soms ook werden ze geschoten of een nestboom werd omgezaagd. Publicist Siegfried Woldbek meent in het blad Natuur en Milieu dat de werkelijke omvang van de vervolging van roofvogels slechts kan worden benaderd. Niet alle dode roofvogels worden gevonden en opzet kan ook niet altijd worden aangetoond.

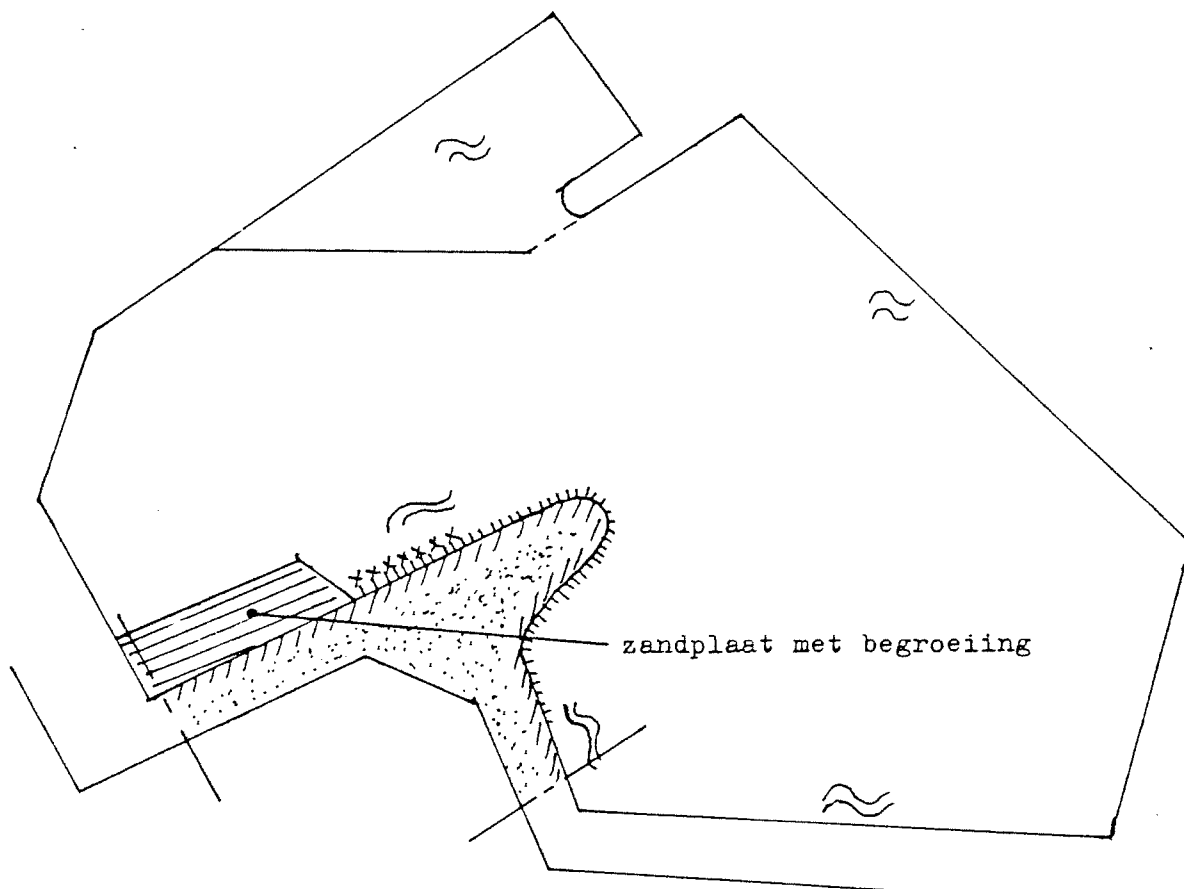
Nesten van roofvogels vernield

ODILIAPEEL - Leden van de Vogelwacht Uden hebben zondagmorgen vastgesteld, dat in de Odiliapeelse bossen twee roofvogel-nesten zijn vernield. In één geval werd de boom waarin het nest zich bevond, tot op de helft doorgezaagd en vervolgens omgetrokken.

OEVERZWALUWEN.

De taakgroep oeverzwaluwenbeheer heeft een brief naar de gemeente Uden gestuurd met het verzoek om onderstaand plan te bespreken met vertegenwoordigers van de gemeente en eventueel met de Veghelse betoncentrale (de ontgronder).

ONTWERP-PLAN VOGELWACHT UDEN 1984

— - — afzetting

||||| wand

XXXXX betonnen "proef"-wand (naar Duits projekt), mocht dit succes-
rijk zijn dan in 1985 gehele wand zo uitvoeren

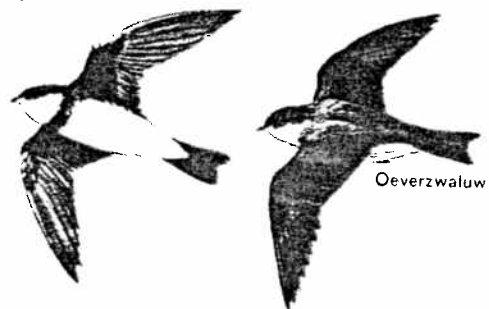
///// gras

..... inlands hout (meidoorn, rozebottel e.d.)

Het plan heeft grote kans van slagen. Vorig jaar hebben we al een wand gemaakt (ongeveer waar nu de kruisjes staan). Dit was een groot succes, maar liefst 60 broedparen maakten gebruik van "onze" wand, terwijl elders op het Hemelrijk ongeveer 30 paar gebroed hebben. In totaal dus ca. 90 broedparen, waar we in het begin van 1983 nooit aan gedacht hadden. Iedereen die hieraan meegewerkt heeft danken wij dan ook van harte, met name wil ik noemen: Marjan Servaas (PvdA), het Vogeljaar, Vogelbescherming en natuurlijk de mensen met de schop. Op die plaats is veel zweet verloren.

Als we de wand nu gaan bekijken zien we dat deze veel geleden heeft van de weersinvloeden. Daarom willen we het komende jaar een meer stevige wand maken. In Duitsland zijn ze namelijk bezig met een betonnen wand die zeer goed voldoet, zoals bleek uit het programma Telezoo wat op Duitsland 2 op 3 juni 1983 te zien was. We zijn nu bezig om hierover meer informatie te krijgen (dikte van de wand, betonsamenstelling e.d.) en proberen de film naar Nederland te halen. We houden u hiervan op de hoogte.

Jan-Willem

KERKUILENOVERLEG.

Wim en ondergetekende zijn op 15 september 1983 naar een vergadering geweest die georganiseerd was door de vogelwerkgroep Midden-Brabant over de kerkuil. De kerkuil maakt dankbaar gebruik van nestkasten, maar er is geen totaalbeeld hoeveel nestkasten (en met name bewoonde) in Brabant te vinden zijn. Deze avond was dan ook speciaal bedoeld om een start te maken van het inwinnen van gegevens en deze op een centrale plaats op te slaan.

Hoe is een en ander geregeld? Een aantal actieve vogelwerkgroepen hebben bepaalde gemeenten toegewezen gekregen als werkgebied. Vogelwacht Uden heeft als werkgebied de gemeenten Uden, Boekel, Zeeland en Mill. Het is de bedoeling dat wij zoveel mogelijk geschikte nestgelegenheden in deze gemeenten maken en dat we de broedgevallen van de kerkuil in deze gemeenten bijhouden. Op dit moment hangen er de volgende kasten:

één kast in Volkel

drie kasten in Odiliapeel

en is er één kerkuilenzolder in Odiliapeel

Tot nu toe vallen deze werkzaamheden onder de taakgroep stootvogelinventarisatie. Misschien is het verstandig om voor deze activiteiten een zelfstandige taakgroep te maken. Wil men dit goed doen, dan gaat daar een hoop tijd in zitten. We komen hier bij de eerstvolgende ledenvergadering op terug. Weet men toch al plaatsen waar een kerkuilenkast eventueel gehangen kan worden, neem dan contact op met Wim of met mij.

Jan-Willem

Windkracht 11.

Zaterdagmorgen 15 oktober.

Een uitgelaten groep van 18 treft elkaar op de markt. Samen naar Schiermonnikoog, ja gezellig! We gaan dit jaar met auto's. Maar goed ook, want het kijker-materiaal wordt steeds luxueuzer: twee telescoop-kijkers horen bij de bagage.

Met de zon en de wind in de rug bereiken we na een paar uur Staphorst. Tijd voor koffie en klederdrachten. Als iedereen weer wat bijgekomen is rijden we door het vlakke land. Zoutkamp is de volgende fouragestop. Ze hebben daar een cafeetje met hele tomaten in de soep! Rond een uur of drie bereiken we Lauwersoog. Te vroeg voor de boot van 5 uur, te laat voor een excursie Lauwersmeer. Maar het bezoekerscentrum biedt uitkomst o.a. met een interessante film over.....

Als het tijd wordt om op de boot te stappen, moeten we afscheid nemen van Cor Boeren. Hij heeft geen tijd voor zoveel mooie dagen, maar wilde ons met het vervoer niet in de steek laten. Geweldig! Nogmaals bedankt Cor! Binnen het uur zijn we aan de andere kant van de Waddenzee. Ons vervoer staat klaar: 18 fietsen van Soepboer hangen tegen de hekken. Het duurt even eer we onze bagage stormvast hebben, maar dan gaan we - hangend op de wind - op zoek naar jeugdherberg Rijsbergen. Net op tijd voor de warme hap en de afwas komen we daar aan. Slapen kunnen we op een grote zaal, dat belooft wat!

's Avonds willen we eerst nog wat op verkenning. Maar in het donker - bij wat zaklantaarnlicht - gaat voor de een na de ander de lol er af. Een paar fanatiekelingen bereiken de kust, anderen het café!

Het laatste wat we die dag gedaan hebben is de verjaardag van Wim Jansen vieren. In een met w-c-papieren slingers versierde zaal, met mee-gebrachte vlaai en nog snel in de bar gehaalde pils!

Natuurlijk hebben we door de dag heen onze ogen goed de kost gegeven. Dat leverde deze waarnemingen op: torenvalk, buizerd, watersnip, roek, blauwe reiger, Kievit en bergeend. Op de boot hebben we nog aalscholvers en een vrouwtjes eidereend in de kijker gehad.

Zondag 16 oktober.

Tussen zeven en half acht begint het gestommel en gegaap en kreunende goeie-morgen's. Iedereen wil op tijd aan tafel om er daarna op uit te kunnen. Het heeft flink gestormd vannacht en dat doet het nog! Maar... de zon schijnt, dus wie houdt ons tegen? Met z'n allen op de fiets richting vuurtoren en strand. Weinig last van de wind - integendeel - we worden vooruit geblazen! Het strand is eindeloos breed en schoongeveegd. Nauwelijks een vogel laat zich zien, ja wat drieteenstrandlopers en heel ver op zee vermoeden we de rest! Het avontuur hier is wel het leunen op de wind! Als je niet oppast wordt je omvergeblazen!

Zin in koffie blaast ons naar het strandpaviljoen "de Grilk" - Schiermonnikoogse naam voor grutto. We besluiten de zee de zee te laten en gaan richting wad, Kobbeduinen. Daar - in de luwte - hopen we meer vogels aan te treffen. Met de vogels valt het tegen, vogelaars daarentegen in overvloed!

Lunchuurtje in het gras: de jeugdherberg heeft ons prima verzorgd! Dan begint de worsteling, terug naar huis! Staande op de trappers kom je nog nauwelijks vooruit. Vaak blijkt lopen de enige mogelijkheid om verder te komen. Je moet dan wel je fiets met twee handen op de grond duwen, anders waait hij weg! Maar.... als je geregeld uit moet puffen kun je

ook je kijker voor je ogen zetten en dan blijkt dat er aan de wad-kant en op de plassen nog heel wat te zien is.

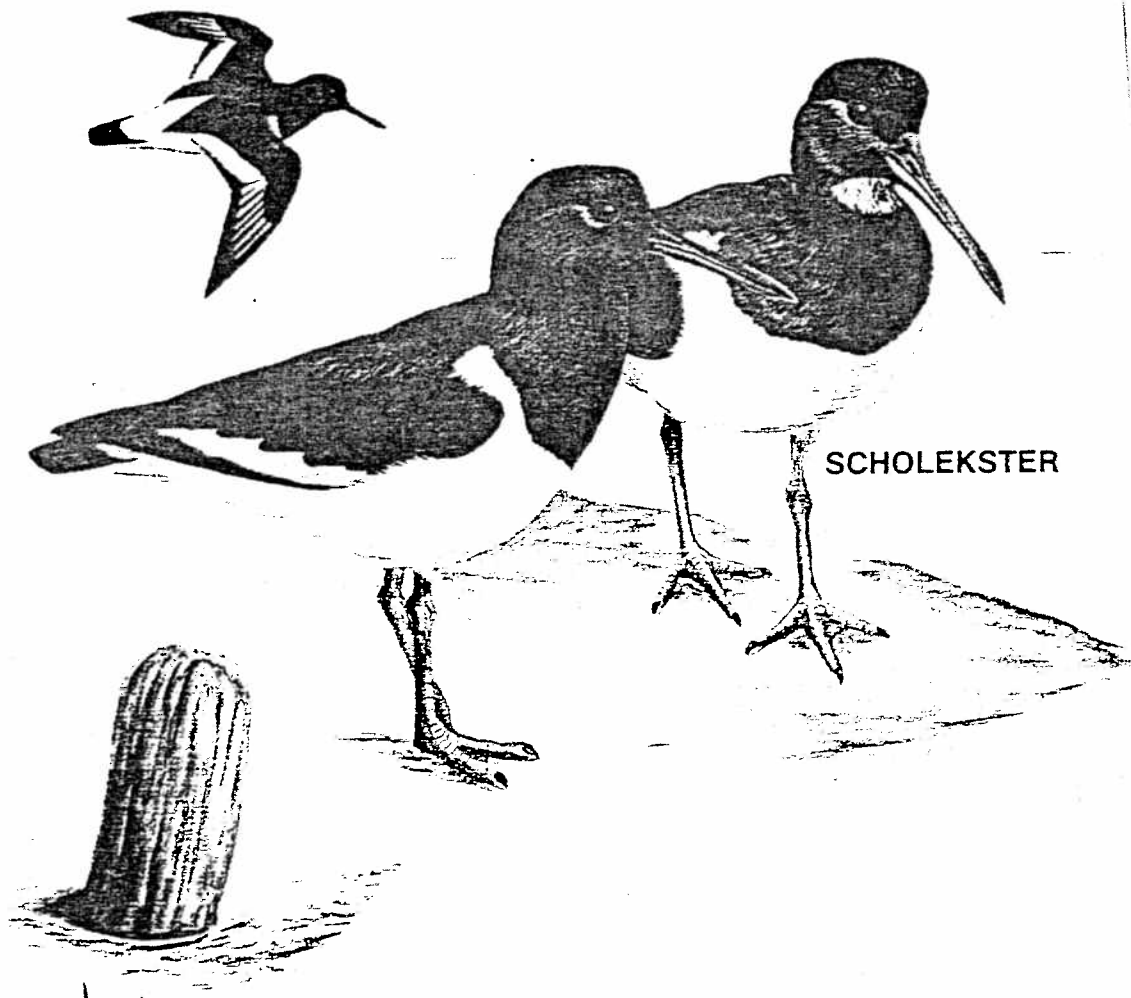
De telescopen komen ook van pas, alhoewel je met een paar man, "Windscherm" moet spelen om behoorlijk te kunnen kijken!

We zagen: velduil, blauwe kiekendief, goudplevier, zilver plevier, kleine mantelmeeuw, eidereend, slobbeend, smient, bergeend, pijlstaart, tureluur, grutto, wulp, bonte strandloper, 3-teen-strandloper, spreeuw, wilde eend, kuif eend, vink, kramsvogels, witte kwikstaart, zanglijster, graspieper, tapuit, rotgans, waterhoen, meerkoet, rietgors, watersnip, oeverloper, ~~fr~~zant, scholekster, kievit, grote lijster, koperwiek, staartmees, goudhaantje, koolmees, merel, bokje, boerenzwaluw, oeverzwaluw, dodaars.

Natuurlijk hebben we het hierbij niet gelaten.

De rest van de middag is besteed aan biljarten, drinken en kletsen.

En na het avondeten en de afwas zijn we samen, "geweldige" saté gaan eten.

Maandag 17 oktober.

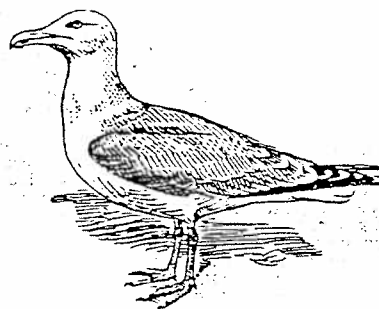
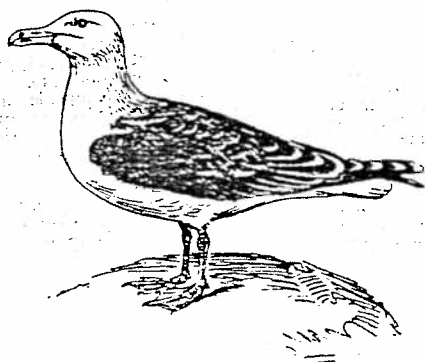
De regen klettert tegen de ruiten! Een stel trekt zich daar niets van aan en gaat op pad. Anderen wachten thuis op beter weer en op Egbert de zwerver. Die heeft n.l. de nacht doorgebracht in een container om toch zeker de boot niet te missen! Als het weer wat beter wordt gaan we te voet richting wad en pier. De anderen zijn naar de Balg en de Kobbe-duinen.

Er is genoeg te zien, jammer dat het zo regent. Het blijft een eindeloos gewinkel met regenpakken die op den duur van binnen even nat zijn als van buiten!

Maar... het wad is erg mooi. De grijze lucht met de soms doorbrekende zon geven er een heel aparte kleur en glans aan. We zien ook velden vol oranje-rode zeekraal en enorm veel aangespoelde rommel in al zijn kleurige verscheidenheid. Daar tussen door waden en grazen de wadvogels. De boeken moeten vaak te voorschijn komen om uitsluitel te geven en de telescoopkijkers blijken op hun plaats: dan zie je nog eens wat! Zelfs een manke plevier! Tenslotte worden we toch werkelijk te koud en te nat, dus terug naar de jeugdherberg. Even doorwarmen en dan naar de "alternatieve markt" van Amnesty tot Greenpeace tot Behoud de waddenzee.

's Avonds bezoeken we het plaatselijk museum, waar behalve een groot aantal fossiele vondsten en resten van scheepswrakken ook een uitstekende diashow en een stel maquettes informatie geven over heden en verleden van het eiland. Als we thuiskomen blijken we onze pyjama's kwijt te zijn!

Waarnemingen in de regen: zilverplevier, goudplevier, bontbekplevier, rotgans, watersnip, rietgors, tureluur, bonte strandloper, steenloper, canadese gans, grauwe gans, blauwe kiekendief, zwarte zee-eend, zwarte roodstaart, wulp, grutto, koperwiek, kramsvogel, dodaars, bergeend, kuifeend, eidereend, tafeleend, kleine mantelmeeuw, groenpootruiter, slobeend, bruine kiekendief, koolmees, boerenzwaluw, oeverzwaluw, vink, grote lijster, boomkruiper, goudhaantje, tjiftjaf, winterkoninkje.

Dinsdag 18 oktober.

Alweer onze laatste dag! Weer staan we 's morgens voor de kaart van het eiland. Wat doen we? De grote tocht door de Kobbeduinen, de Balg en langs het Oosterstrand of een kleine tocht langs het wad tot aan het studiecentrum van de Groningse universiteit.

Omdat het nog steeds motregent en waait is voor sommigen de keus niet al te moeilijk! De mensen van de grote tocht vertrekken meteen na het ontbijt, de anderen wachten rustig een paar potten lekkere koffie met koek af. Ook nu weer zien we het wad in al zijn schitterende grijs tinten. De vogels houden zich wat meer op een afstand. Het valt ook niet mee om de kijkers droog te houden. Maar dat alles mag de pret niet drukken. Alleen al het waden door het wad, het zien van duizenden stipjes op de achtergrond - allemaal vogels - en het samen rondploeteren maken zo'n dag goed. Als we aan hete koffie toe zijn blijkt er in de hele omgeving niets van dien aard te vinden. Dus op naar het midden van het eiland, naar de Berkenplas. Onderweg worden we nog verrast door grote wolken

rotganzen die door de boeren worden opgeschrikt.

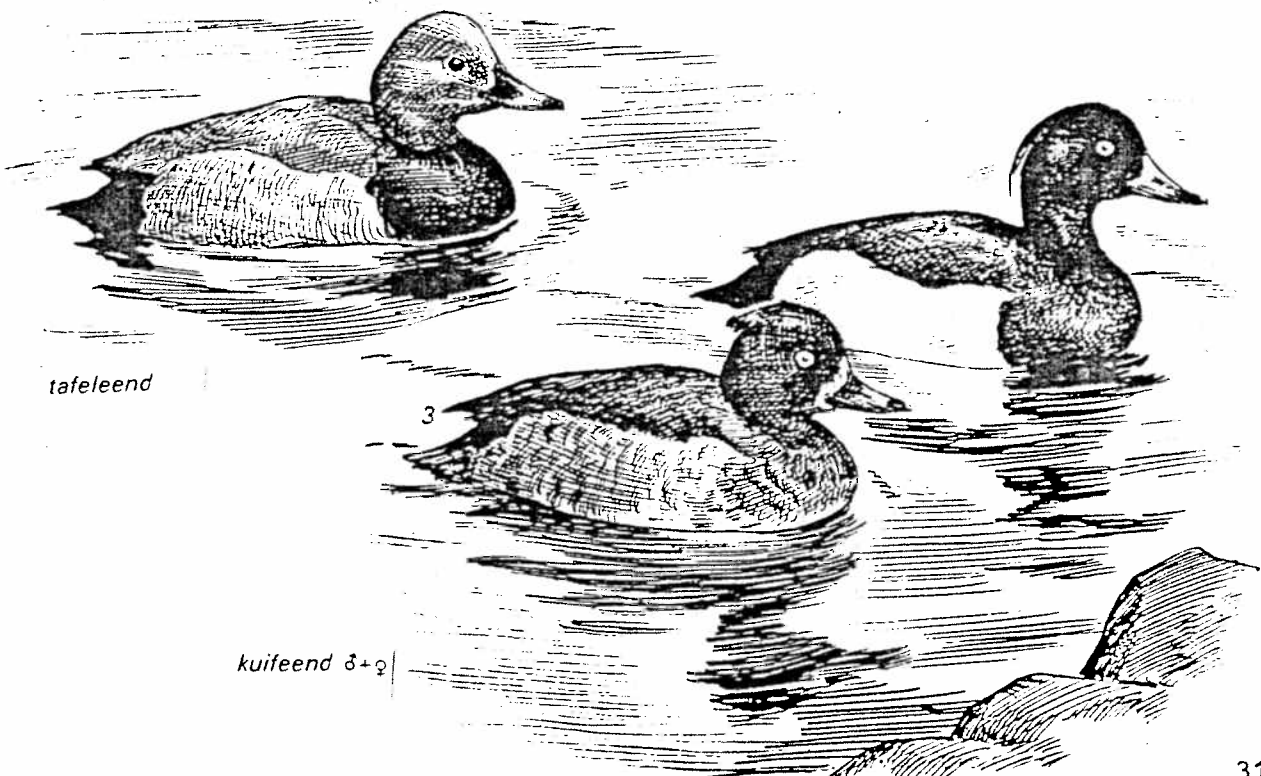
Als de inwendige mens weer goed gevuld is en de damp van ons af begint te slaan besluiten we de jeugdherberg maar weer op te zoeken. Intussen is het droog geworden. Daardoor aangetrokken verdwijnt er nog een hele groep naar de dijk om nog een laatste blik over het wad en de aanlegsteiger te werpen. De rest gaat het dorp onveilig maken! Na ons laatste avondmaal - wat niet door iedereen een goed gewaardeerd wordt, vooral niet als ook het water nog anders smaakt! - komen de kaarten en breiwerken weer te voorschijn. Wim oefent zijn goocheltrucs, en "de kleintjes" kijken naar de t.v.! Nog even een afscheidsdrankje in het dorp en dan vast inpakken voor morgen.....

Maar het lijkt wel of er een stormwind door de slaapzaal is gegaan! Van alles en nog wat is kwijt of nat of bij een ander terechtgekomen. Het duurt dus even voor de gemoederen bedaard en de ogen dicht zijn! Deze dag zijn door de regen niet alle waarnemingen genoteerd. We hebben o.a. gezien: velduil, kluut, tureluur, bonte strandloper, steenloper, blauwe kiekendief, bergeend, koperwiek, kramsvogel, boerenzwaluw, oeverzwaluw, spreeuw, vink, watersnip, graspieper, rotgans, eidereend.

Woensdag 19 oktober.

Voor de laatste keer vroeg uit de veren, want om 10 uur vertrekt de boot en we moeten de fietsen nog naar Soepboer brengen. Door storm hebben we ze maar weinig gebruikt. De bus brengt ons naar de aanlegsteiger. Maar goed ook, want als we daar aankomen slaat het water in grote golven over de pier heen en moeten de weinige auto's van de eilanders in konvooi die pier "nemen".

In de haven kunnen we nog een stel eidereenden van heel dichtbij bewonderen en als we in Lauwersoog aan wal gaan zien we nog een zaagbekmanneling en..... Cor Boeren die een stel van ons weer komt ophalen! We drinken gezellig nog samen koffie en dan zoekt iedereen zijn eigen weg naar huis. Sommigen in vliegende vaart over de snelweg, anderen rustig tuffend via Giethoorn, weer anderen via familie. Het zijn vijf fijne dagen geweest, ondanks de zuiderstorm die een stel trekkers zoals de brandgans en grote zeevogels zoals de Jan v. Gent uit ons gezichtsveld heeft geblazen! Wat ons betreft: volgend jaar weer!

tafeleend

3

kuifeend ♂+♀

WAT KOOPT U BIJ DE VOGELWACHT?

Vogelwandplaten Van Henk Slijper (formaat 84 x 62 cm)

1. Vogels bij ons huis I, 23 afbeeldingen
2. Vogels bij ons huis II, 32 afbeeldingen
3. Uilen en roofvogels, 18 afbeeldingen
4. Zeevogels, 21 afbeeldingen
5. Watervogels, 14 afbeeldingen

per plaat **f 9,50**

Van deze grote wandplaten zijn
VERKLEINDE REPRODUKTIES
op formaat 31 x 21 cm verkrijgbaar.

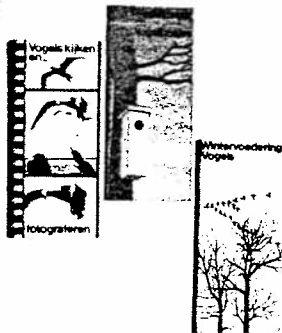
per stuk **f 1,50**

4 Posters bedreigde vogelsoorten

In kleur naar aquarellen van Ed Hazebroek

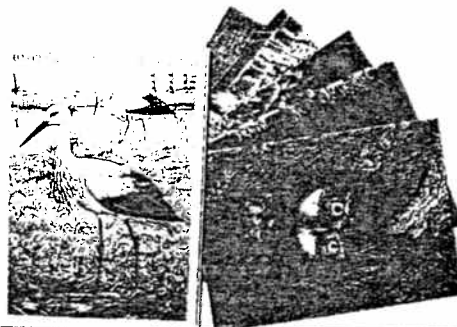
1. Kerkuil
2. Ooievaars
3. Korhoenders
4. Zomertalingen

per stuk **f 4,00**

Brochure Wintervoeding Vogels
Brochure Nestkasten en Vogelbosjes
Brochure Vogels kijken en Fotografieren

à f 6,50

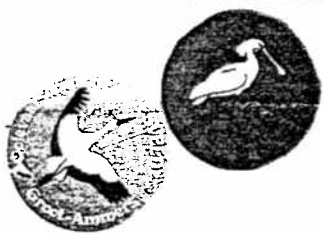

Korrespondentiekarten

Bedreigde vogelsoorten.
Een mapje met 6 dubbele
korrespondentiekarten in kleur,
met enveloppen, naar aquarellen
van Ed Hazebroek.

Afbeelding van: ijsvogel,
nachtzwaluw, ooievaar, korhoen,
kerkuil en zomertaling.

per mapje **f 5,00**

Stickers

1 Vogelbeschermingssticker (groen)

1 Ooievaarssticker (blauw)

1 wintervoeding

4 Kritisch Fauna
Beheer.

7 stuks **à f 1,00**

1 Stop Ganzenjacht

1 Boomvalk

2 stuks **à f 1,75**

Ooievaarspuzzel

Naar een
aquarel van
Piers Hayman

88 stukje **f 2,50**

Afm. 28 x 20 cm.

Vogelsilhouetten voor ruiten

7 silhouetten op 1 vel.
Afbeelding o.a.: Ooievaar,
Scholekster en Korhoen.

Prijs per vel

f 4,00

**Het
Spreeuwenboekje f 14,90**

BIRD

Vogelbouwplaten

Om zelf in elkaar te zetten en op te
hangen als mobiel

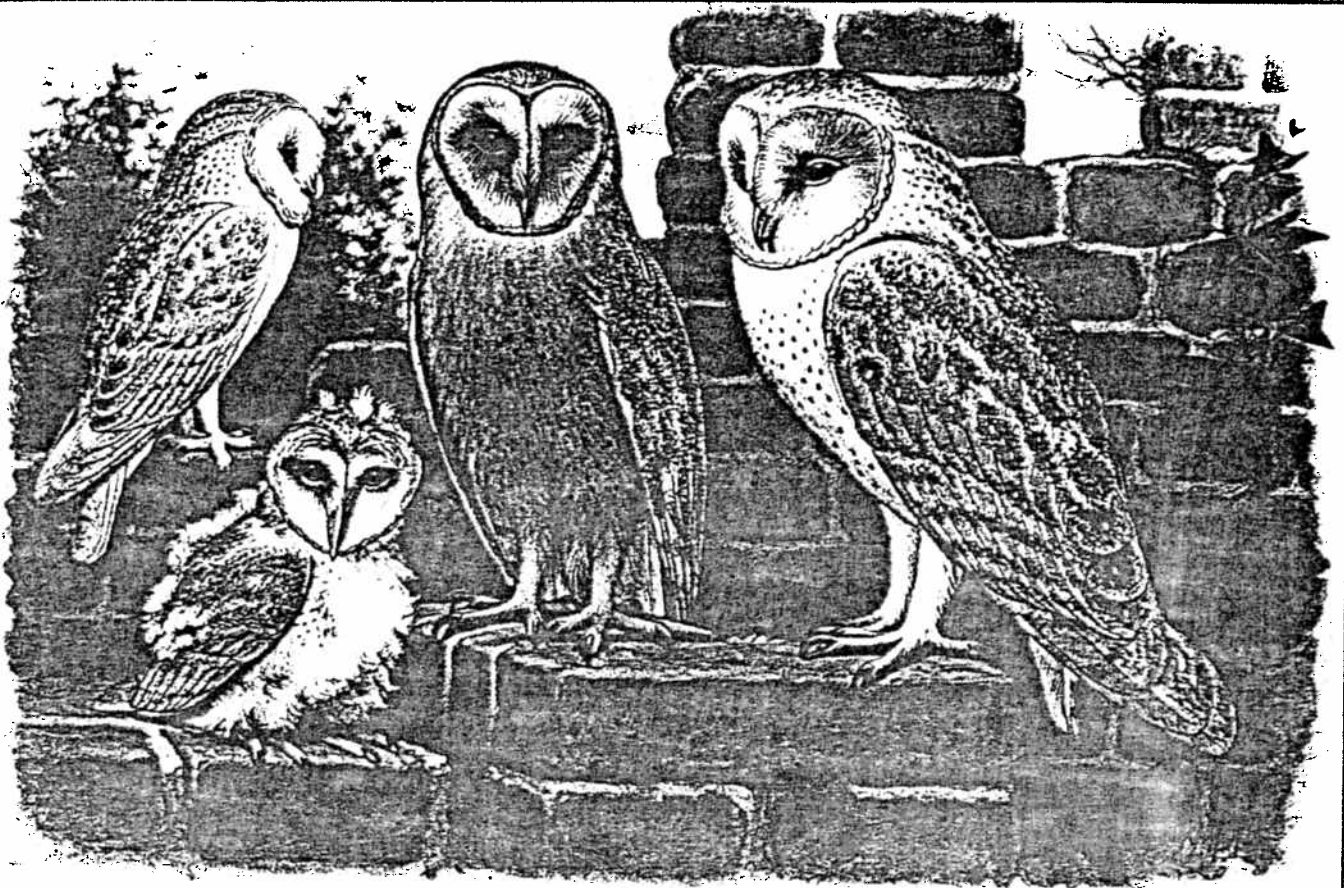

Grote bonte specht **f 13,00**

Boomklever **f 13,00**

Roodborst **f 13,00**

Smalleken **f 16,50**

Vogelbeschermingskalender 1984

Ook deze kalender is evenals de kalender van 1983 samengesteld uit schilderijen die in de twintiger jaren door Marinus Adrianus Koekkoek werden gemaakt om het standaardwerk van Prof. E. D. van Oort „De Vogels van Nederland” te illustreren.

Van de ruim 400 door M. A. Koekkoek geschilderde platen is dit jaar de volgende keuze gemaakt: Kerkuil, Nonnetje, Spreeuw, Kievit, Boerenwaluw, Watersnip, Grote Gele Kwikstaart, Kneu, Visarend, Groenling, Kuifmees en Bonte Kraai.

Op de achterzijde van elk kalenderblad vindt u bovendien informatie over deze vogelsoorten.

Het formaat is: 33 x 45 cm.

Twaalf maanden vogels kijken en elke maand een vogel die u ook buiten in die maand kunt waarnemen.

Om deze unieke kalenderplaten goed te kunnen bewaren is er een linnen verzamelmap verschenen waarin 60 platen kunnen worden bewaard.

Bent u nog niet in het bezit van de eerste 12 vogelplaten van M. A. Koekkoek dan kunt u deze platen per set alsnog bestellen, teneinde uw verzameling compleet te maken.

	leden	niet-leden
Kalender 1984	f 17,50	f 22,50
Verzamelmap kalenderplaten	f 19,50	f 19,50
Serie van eerste 12 platen	f 11,50	f 13,50 (1983)

U kunt deze kalender bestellen bij Jan van Dommelen,
Willemsstraat 7, Uden, Telefoon 04132 - 64430.

De prijs is dan voor iedereen f. 17,50.

24 UURS
wolvers^vservice
uden

TEL. 04132 - 64691

ONDERHOUD/REPARATIE C.V.INSTALLATIE
SCHOONMAKEN GASHAARDEN
WARMWATER VOORZIENING
RENOVATIE DAKEN EN DAKGOTEN
SCHOORSTEENVEGEN

GEEN VOORRIJKOSTEN.

h v maarseveen

Goudsmid - Juwelier

VOOR AL UW GOUDEN EN ZILVEREN
SIERADEN EN HORLOGES.

TEVENS SPORTPRIJZEN, VAANTJES,
MEDAILLES ETC.

WIJ GRAVEREN ZELF.

INKOOP OUD GOUD TEGEN DE HOOG-
STE DAGKOERS.

RECHTESTRAAT 42

ODILIAPEEL

04132-72857

